

Levensbeschouwelijke competenties voor dialoog en samenwerking.

september2013

Samenwerking LBV

▶ Inspectie-begeleiding LBV

▶ Commissie levensbeschouwelijke vakken

▶ vanaf 1994

▶ vzw Nascholingsinstituut levensbeschouwelijke vakken

▶ vanaf 1998

Samenwerking LBV

- ▶ **Erkende Instanties en vereniging
(decreet 1993)**

- ▶ **Gezamenlijk overleg**

- ▶ vanaf 1999

- ▶ **Overleg overheid (SOLO)**

- ▶ vanaf 2007

Samenwerking LBV

▶ School

- ▶ Leraren: onderlinge waardering
 - ▶ Onderwijsspiegel 2004
- ▶ Vakgroepen LBV
- ▶ Gezamenlijke projecten

Voorgeschiedenis ILBC

- ▶ **Onderwijspiegel 2004-2005**
 - ▶ Opvoeden tot tolerantie
 - ▶ Respect voor levensbeschouwelijke identiteit
 - ▶ Vanuit eigen identiteit anderen ontmoeten

- ▶ **Visietekst september 2006**
 - ▶ Leraren LBV worden gevraagd schoolprojecten rond respect voor anderen te ontwikkelen

Voorgeschiedenis ILBC

- ▶ **Memorandum Vlaamse regering 2009:**
Interlevensbeschouwelijke module
- ▶ **Erkende instanties en vereniging LBV:**
Voorstel tot project aan de Minister van Onderwijs

Voorgeschiedenis ILBC

- ▶ opdracht EI/V aan:

- ▶ Commissie levensbeschouwelijke vakken
 - ▶ Uitschrijven competenties ILD en ILS
- ▶ Nascholingsinstituut
 - ▶ Uitwerken projecten ILD en ILS

Voorstel - uitgangspunten

- ▶ Start vanuit eigen levensbeschouwelijke identiteit
- ▶ Respect voor identiteit maakt dialoog mogelijk
- ▶ Tolerantie onmogelijk door wegduwen verschillen
- ▶ Maatschappelijke taak van de school

Implementatie

- ▶ **Erkende instanties en vereniging**
 - ▶ Engagementsverklaring
 - ▶ Competenties en leerplannen

Implementatie

▶ Nascholingsinstituut

- ▶ Gemeenschappelijke studiedag lager onderwijs
 - ▶ resulteert in werkgroepen en modules
- ▶ Gemeenschappelijke studiedag secundair onderwijs
 - ▶ resulteert in pilootscholen

Implementatie

- ▶ **Inspecteurs-adviseurs LBV**

- ▶ **Studiedagen leraren/leermeesters LBV**

- ▶ **Begeleiding uitwerken gezamenlijke projecten**

Levensbeschouwelijke competenties voor dialoog en samenwerking.

Toelichting

Competenties interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD) en interlevensbeschouwelijk samenleven (ILS)

Ik en mijn levensbeschouwing

kennis	vaardigheden en attitudes
<p>De leerling ontdekt en verwoordt</p> <ol style="list-style-type: none"> de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit. de eigenheid van de levensbeschouwing waarin hij/zij les volgt. de interne pluraliteit van de levensbeschouwing waarin hij/zij les volgt. 	<p>De leerling</p> <ol style="list-style-type: none"> verwoordt open en bedachtzaam gedachten, gevoelens, ervaringen en normen en waarden vanuit de eigen levensbeschouwing. gaat respectvol en open om met de eigenheid van de eigen levensbeschouwing. gaat respectvol en open om met de diversiteit binnen de eigen levensbeschouwing. ontwikkelt een positief zelfbeeld en neemt initiatief gebaseerd op beleving van de eigen levensbeschouwing.

Ik, mijn levensbeschouwing en deze van de ander

kennis	vaardigheden en attitudes
<p>De leerling ontdekt en verwoordt</p> <ol style="list-style-type: none"> de eigenheid van andere levensbeschouwingen. de eigenheid van een levensbeschouwing zoals een bevoorrechte getuige of een relevante vertegenwoordiger van een levensbeschouwing ze voorstelt. gelijkenissen en verschillen tussen levensbeschouwingen. de interne pluraliteit in verschillende levensbeschouwingen. 	<p>De leerling</p> <ol style="list-style-type: none"> herkent en benoemt de levensbeschouwelijke kleuring van gedachten, gevoelens, ervaringen, waarden en normen bij zichzelf en anderen. respecteert het bestaan van levensbeschouwingen. luistert empathisch naar leeftijdsgenoten met een andere levensbeschouwing. verplaatst zich in het levensbeschouwelijk perspectief van anderen. is constructief kritisch over eigen en andere levensbeschouwingen. gaat respectvol en open om met de eigenheid van andere levensbeschouwingen.

Ik, mijn levensbeschouwing en de samenleving

kennis	vaardigheden en attitudes
<p>De leerling ontdekt en verwoordt</p> <ol style="list-style-type: none"> de verschillen tussen stereotyperingen over een levensbeschouwing en de binnenkant van een levensbeschouwing. moeilijkheden en kansen voor ILD en ILS. de rol van levensbeschouwingen voor zichzelf en de samenleving. 	<p>De leerling</p> <ol style="list-style-type: none"> onderscheidt levensbeschouwelijke-stereotypering van levensbeschouwelijke-identiteit. gaat constructief om met moeilijkheden en kansen voor ILD en ILS. oefent ILD en ILS als noodzakelijke vaardigheid voor het leven in de realiteit van een multilevensbeschouwelijke samenleving. herkent afspraken en regels nodig voor interlevensbeschouwelijk samenleven en past deze toe.

A word cloud of Dutch terms related to diversity, social justice, and community. The words are arranged in various orientations and sizes, with 'pluraliteit' and 'kansen' being the most prominent. The colors range from dark green to light yellow.

pluraliteit
binnenkant
bevoorrechte
luisteren
dialogoog
gelijkenis
samen
verschil
vertegenwoordiger
eigenheid
samenleving
kansen
interne
constrüctief
empathie
openheid
samenleven
kleuring
ontdekken
kritisch
diversiteit
samenleving
verwondering
relevante
lebensbeschouwelijk
respect
verwoorden
getuige
interesse
identiteit

Inleidend

- ▶ **Competenties** interlevensbeschouwelijke **dialogoog** en interlevensbeschouwelijk **samenleven**
- ▶ **Competentie**
 - ▶ 24 competenties op 12 jaar (LO en SO)
 - ▶ = bril ≠ thema
 - ▶ Kennis – vaardigheden en attitudes
- ▶ ILB-**dialogoog**: open – gezonde interesse & nieuwsgierigheid – ontmoeting – realisme – geen relativisme
- ▶ ILB-**samenleven**: maatschappelijke relevantie

Inleidend

Twee kolommen – Drie terreinen

Kennis – vaardigheden & attitudes

Ik en mijn LB

Ik, mijn LB en de LB van de ander

Ik, mijn LB en de samenleving

Te onderscheiden, niet te scheiden

Ik en mijn levensbeschouwing

KENNIS - De II **ontdekt** en **verwoordt**...

Nieuwsgierigheid - verwondering – taal

1. De LB kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.
~ leeftijdsfase - respecteren diffuse - waarderen zoekende
2. De eigenheid van de LB waarin hij/zij les volgt.
Aanbieden referentiepunt, 'wrijfpaal'
3. De *interne pluraliteit* van de LB waarin zij/hij les volgt
Belangrijke opstap

VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES – De leerling...

4. Verwoordt **open** en **bedachtzaam** gedachten, gevoelens, ervaringen, normen en waarden vanuit de eigen LB.
5. Gaat **respectvol** en open om met de eigenheid van de eigen LB.
6. Gaat respectvol en open om met de diversiteit binnen de eigen LB.
7. Ontwikkelt een **positief** zelfbeeld en neemt initiatief gebaseerd op de beleving van de eigen LB.

Ik, mijn levensbeschouwing en deze van de
ander

KENNIS - De II ontdekt en verwoordt...

8. De eigenheid van andere LB.

Ontmoeting - realisme

9. De eigenheid van een LB zoals een **bevoorrechte getuige** of een **relevante vertegenwoordiger** van een LB ze voorstelt.

10. Gelijkenissen en **verschillen** tussen LB.

↔ on-verschil-ligheid

11. De interne pluraliteit in verschillende LB.

Openstaan voor betekenis van verschillen

VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES – de leerling...

12. Herkent en benoemt de **LB kleuring** van gedachten, gevoelens, ervaringen, waarden en normen bij zichzelf en de anderen.
13. Respecteert het bestaan van LB.
14. **Luistert empathisch** naar leeftijdsgenoten met een andere LB.
15. **Verplaatst zich** in het LB perspectief van anderen.
16. Is **constructief kritisch** over eigen en andere LB.
17. Gaat respectvol en open om met de eigenheid van andere LB.

Ik, mijn levensbeschouwing en de samenleving

KENNIS - De II ontdekt en verwoordt...

18. De verschillen tussen **stereotyperingen** over een LB en de **binnenkant** van een LB
19. **Moeilijkheden en kansen** voor ILD en ILS
20. De rol van LB voor zichzelf en de samenleving

VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES – de leerling...

21. **Onderscheidt** levensbeschouwelijke stereotypering van levensbeschouwelijke identiteit.
22. Gaat **constructief** om met moeilijkheden en kansen voor ILD en ILS
23. **Oefent** ILS en ILS als noodzakelijke vaardigheid voor het leven in de realiteit van een multilevensbeschouwelijke samenleving
24. **Herkent** afspraken en regels nodig voor het interlevensbeschouwelijke samenleven en **past** deze **toe**.

Werkkader realisatie ILBC

Werkkader

▶ Leerkrachten

- ▶ Voorafgaand aan projecten: onderling overleg over competenties
- ▶ Onderlinge dialoog en samenwerking uitgangspunt om leerlingen hierin te begeleiden.

Werkkader

▶ **Beginsituatie**

- ▶ **Respect voor tempo leerlingen, leerkrachten en scholen**
 - ▶ niet alle scholen/leraren hebben traditie van samenwerken
 - ▶ werkkader van leerkrachten is niet overal dezelfde
 - ▶ Inspanningsverplichting door leraren/scholen
 - ▶ Opvolging en ondersteuning door inspecteurs-adviseurs

Werkkader

▶ **Gradueel werken**

- ▶ Geleidelijkheid in keuze projecten: vanuit gemeenschappelijk en algemeen menselijke thema's als feesten, gevoelens, verdriet, rouwen, lijden,...
- ▶ Methode en werkvormen: aanpassen aan mogelijkheden van de leerlingen
- ▶ Groeien in dialoog: informatie uitwisselen, luisteren, in gesprek gaan,...

Werkkader

▶ Frequentie

▶ Per schooljaar:

- ▶ minimum 1 gezamenlijk IL-project
- ▶ maximum 6 lestijden

▶ Langere projecten vragen verantwoording

- ▶ kwaliteit belangrijker dan kwantiteit
- ▶ zorg voor leerplan realisatie

▶ Frequentie wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd

Werkkader

- ▶ **Projecten en eigen vak**
 - ▶ Projecten kunnen:
 - ▶ volledig gezamenlijk
 - ▶ vanuit gemeenschappelijke aanzet en verwerking in eigen vak
 - ▶ Binnen het eigen vak:
 - ▶ blijven ILBC aandachtspunt
 - ▶ ILBC = bril om naar het bestaande te kijken

<http://ilbc-op-school.weebly.com/>

september 2013